

HIV'İN KRİMİNALİZE EDİLMESİNE İLİŞKİN OSLO DEKLARASYONU

Uluslararası sivil toplum tarafından 13 Şubat 2012'de Norveç'in Oslo kentinde hazırlanmıştır.

- 1) Giderek artan sayıda kanıt göstermektedir ki; HIV'in beyan edilmek zorunda bırakılmasının, potansiyel aktarımın ve kasıtlı olmayan aktarımın suç sayılmasının, halk sağlığı ve insan hakları üzerinde yarardan çok zarar veren bir etkisi vardır.
- 2) Ceza hukukunun uygulanmasındansa insanların test, destek ve erken tedavi aramalarına ve HIV statüsünün güvenli olarak beyan edilebileceği / açıklanabileceği bir ortam yaratan önlemler daha iyi bir alternatiftir.
- 3) Ayrıca bazı insanların kasıtlı bir şekilde HIV aktardığı ender durumlarda ceza hukukunun sınırlı bir rolü olsa da bu nadir vakaların bile önlenmesi için HIV ile yaşayan kişileri tanı anından itibaren desteklenmiş ve güçlenmiş görmeyi tercih ediyoruz. Bu, HIV sorunları hakkında uzmanlığın ve anlayışın en iyi şekilde bulunduğu topluluklar içinde merkezlenmiş, cezalandırıcı ve cezai olmayan bir HIV önleme yaklaşımını gerektirir.
- 4) HIV'e dair mevcut ceza kanunları, UNAIDS (Birleşmiş Milletler HIV ve AIDS Programı) tavsiye kararları uyarınca yürürlükten kaldırılmalıdır. Kapsamlı bir kanıta dayalı ulusal incelemeyi takiben, HIV ile ilgili kovuşturmalara hala gerekli görülüyorsa orantılılık, öngörülebilirlik, kast, nedensellik ve ayrımcılık yasağı ilkelerine dayanmalıdır. HIV ile ilgili en güncel bilimsel ve tıbbi bilgiler; zarar riskine değil zarara dayalı hem halk sağlığı hedefleri hem de uluslararası insan hakları yükümlülükleri ile tutarlı olmalıdır.
- 5) Mevzuatın HIV ile ilgili soruşturmalara ve kovuşturmalara için kullanılabileceği veya kullanılmakta olduğu durumlarda HIV ile yaşayanların hukuka göre haklarının ve sorumluluklarının tam niteliği, soruşturmanın uygun ve HIV ile yaşayanların adalete erişiminin olmasını garanti altına almak için ideal olarak savcılık ve polis kılavuzları aracılığıyla tüm kilit paydaşlarla birlikte hareket edilerek açıklığa kavuşturulmalıdır.

Sağlık ve Adalet Bakanlıklarından ve diğer ilgili politika yapıcılardan ve ceza adaleti sistemi aktörlerinden, HIV ile ilgili davalarda ceza hukukunu kullanıp kullanmama konusunda aşağıdakileri dikkate almalarını saygıyla rica ediyoruz:

- 6) HIV epidemisi, HIV ile yaşayan ve statülerini bilenler nedeniyle değil, tanı konulmamış HIV enfeksiyonları nedeniyle devam etmektedir. Korunmasız seks, HIV vb cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlarla karşılaşmak gibi risk olasılıkları içerir. Çok sayıda teşhis edilmemiş enfeksiyon nedeniyle, kişilerin kendini korumak için beyana güvenmesi (ve insanları statülerini açıklamadıkları nedeniyle kovuşturmak) yanlış bir güvenlik duygusuna yol açabilir.
- 7) HIV, uzun vadede zarar verebilecek cinsel yolla aktarılabilen enfeksiyonlardan sadece birisidir. Belirli yasalar veya soruşturmalara/kovuşturmalara HIV'i ayırmak, HIV ile yaşayanları ve HIV'den etkilenenleri daha da damgalamaktadır. HIV ile ilgili damgalama; test yaptırmaya, tanı alma ve tedaviye devam etme de bir ülkenin "Yeni enfeksiyonlarda, AIDS'e bağlı ölümlerde ve ayrımcılıkta sıfıra ulaşmadaki" başarısının önünde en büyük engeldir.
- 8) Ceza kanunları, karmaşık sosyal sorunlardan kaynaklanan davranışları, özellikle arzuya dayanan ve HIV ile ilgili damgalanmadan etkilenen davranışları değiştirmez. Bu tür davranışlar, HIV ile yaşayanlara sağlık, itibar ve güçlenmeyi amaçlayan danışmanlık ve destekle değiştirilir.
- 9) Ne ceza adaleti sistemi ne de medya şu anda HIV ile ilgili ceza davalarını ele almak için yeterli donanıma sahip değil. İlgili makamlar polislere, savcılara, savunma avukatlarına, hakimlere, jüriye ve medyaya HIV ile ilgili yeterli eğitimi sağlamalıdır.
- 10) Bir kişinin HIV statüsü isteği dışında medyaya sunulduğunda, her zaman bir internet araması yoluyla erişilebilir olacaktır. Suçlu olmadıkları (veya suçlanmaması gerektiği) halde, HIV ile ilgili "suçlarla" itham edilen kişilerin mahremiyet hakkı mevcuttur. Medyada, bu tür kişilerin ifşa edilmesinde halk sağlığı yararı yoktur; eğer önceden birlikte oldukları kişileri halk sağlığı amacıyla bilgilendirilmesi gerekiyorsa, etik ve gizli ortak bildirim protokolleri izlenmelidir.

Oslo Declaration is translated to Turkish by Pozitif Dayanışma volunteered translation team in February 2021.

Pozitif Dayanışma

www.pozitifdayanisma.org • info@pozitifdayanisma.org

Instagram: @pozitifdayanisma • Facebook / Twitter: @pozitifdayanisma